

Тетяна Рівна

Науковий керівник – доц. К.Д. Шевчук

Особливості формування природничо-наукових уявлень і понять молодших школярів

Наслідком сучасної реформи є суттєві зміни змісту освіти загалом і змісту природничої освітньої галузі, зокрема. Нові Державні стандарти, сформульовані на засадах особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів, мають підвищений науковий рівень, передбачають опанування способів пізнання об'єктів і явищ природи, складних природничих процесів і явищ, наукове і водночас доступне пояснення яких передбачає формування на доступному рівні цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, яка відображає закони і закономірності природи та місце людини в ній.

Проблемами природничої освіти у різний час займалися вітчизняні та зарубіжні науковці Т. А. Агемян, В. І. Вернадський, І. А. Климишин, І. Д. Новіков. Розвитку інтересу і пізнавальної активності молодших школярів у процесі формування природничих уявлень присвячені роботи Л. Н. Вахрушева, Т. О. Креславської, О. О. Меньшикової, В. О. Рожинної, В. М. Соловійова, Г. І. Щукіна та ін.

Особливість природознавства вимагає відповідних методів (переважно практичних), форм і організацій навчальної діяльності (екскурсії, практичні, самостійні та позаурочні завдання) і засобів навчання (специфічних підручників, навчальних та наочних посібників). Глибокі зміни у стандартах природничої освітньої галузі вимагають переосмислення дидактичних та методологічних аспектів викладання цього надзвичайно важливого курсу з огляду на ту роль, яку відіграють взаємостосунки людини і природи у сучасному глобалізованому світі.

Курс природознавства передбачає пропедевтику природничих знань у молодших школярів і поетапне формування у них елементарних уявлень і понять про об'єкти, явища природи та їхні взаємозв'язки у системі «жива – нежива природа», «природа – людина», усвідомлення свого місця у

навколишньому світі, формування навиків самостійної роботи з інформацією, способів навчально-пізнавальної діяльності; мисленнєвих дій та операцій шляхом аналізу, порівняння, узагальнення й класифікації природних об'єктів; вироблення уміння розкривати причинно-наслідкові зв'язки у природі. Такі високі стандарти виправдані, бо сучасне суспільство вже й до молодших школярів висуває низку конкретних вимог: ефективно діяти у проблемних і незнайомих ситуаціях, самостійно створювати продукти власної діяльності, орієнтуватися у потоках інформації, бути комунікабельними, емоційно стійкими. У зв'язку з цим навчання на основі компетентнісного підходу - одна із світових тенденцій сучасної освіти. Основним завданням компетентнісного підходу є не лише оволодіння предметними знаннями, але й уміння ефективно застосовувати їх на практиці як інструмент розв'язання різноманітних життєвих проблем.

Формування системи наукових понять у молодших школярів – ключове завдання навчального процесу у школі, яке полягає у виробленні здатності у дітей йти від конкретного до загального (від факту – до явища, від одиничного – до загального, від випадкового – до закономірного) та навпаки [2]. Специфіка предмета природознавства така, що відправною точкою у процесі пізнання взагалі та формування конкретного поняття, зокрема, має бути сприйняття предметів і явищ природи усіма органами чуттів.

Удосконалення процесу формування природничих понять в учнів початкових класів є одним із важливих напрямів досягнення якісно нового рівня у вивченні природознавства. Воно органічно вплітається у пошук інноваційних технологій формування теоретичних знань молодших школярів, за яких особистість учня, його інтелектуальний розвиток перебувають у центрі освітнього процесу.

Список літератури

1. Варакута О.М. Дидактичні умови формування природничих понять. Початкова школа. 2010. №8. С. 46-51.

2. Гузь К. Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. Полтава: Довкілля. К., 2004. 472 с.